

KS. BOLESŁAW KUMOR – LUBLIN

**RELACJA WIKARIUSZA APOSTOLSKIEGO,
BISKUPA ANTONIEGO JUNOSZY GAŁECKIEGO,
O STANIE WIKARIATU APOSTOLSKIEGO W KRAKOWIE
Z DNIA 1 VI 1872 ROKU**

Odkąd biskup pomocniczy krakowski i rządcą całej diecezji, ks. Ludwik Łętowski, zrezygnował z dniem 22 IV 1848 r. z rządów w części diecezji krakowskiej w Królestwie Polskim, a nieco później z tej części diecezji, która od 1846 r. była w granicach zaboru austriackiego wraz z Krakowem, podział jej przybrał charakter trwały. Biskup Łętowski delegował jurysdykcję kościelną na rosyjską część diecezji ks. Maciejowi Majerczakowi w Kielcach, którego na tym urzędzie zatwierdziła Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych (24 V 1848), a nuncjusz apostolski w Wiedniu, L. Altieri, dekretem z dnia 21 IV 1849 r. zamianował wikariuszem apostolskim dla części diecezji w Królestwie Polskim. Papież Pius IX, mocą bulli *Apostolatus Officium* z 27 IX 1862 roku, potwierdził istnienie wikariatu apostolskiego w Kielcach, a księdza M. Majerczaka wyniósł do godności biskupa tytularnego i potwierdził na sprawowanym urzędzie¹.

Dla austriackiej części diecezji biskup Karol Skórkowski, będący na wygnaniu w Opawie na Śląsku, mianował 10 II 1849 r. wikariuszem generalnym ks. Mateusza Gładyszewicza, kustosa Kapituły Katedralnej w Krakowie. Rząd wiedeński w dobie reakcji schmerlingowskiej już w 1849 r. wszczął w Rzymie zabiegi o mianowanie dla Krakowa wikariusza apostolskiego. Ostatecznie ks. Gładyszewicz utrzymał się przy rządzie kościelnym jako wikariusz generalny, a po śmierci biskupa K. Skórkowskiego (25 I 1851) jako wikariusz kapitulny². Po śmierci ks. Gładyszewicza († 28 V 1862) Kapituła Katedralna

¹ B. K u m o r, *Organizacja terytorialna diecezji kieleckiej*, „Nasza Przeszłość”, 17 (1963) s. 218-223; B. K u m o r, *Granice metropolii i diecezji polskich 968-1939*, Lublin 1969-1971, s. 214; A. W r ó b e l, *Majerczak Maciej*, w: *Polski Słownik Biograficzny* (dalej: PSB), t. 19, s. 168-169

² T. G ł e m m a, *Gładyszewicz Mateusz*, PSB, t. 8, s. 161.

w Krakowie wybrała wikariuszem kapitulnym kustosza ks. Karola Teligę (30 V 1862). Kandydatura ta była nie do przyjęcia przez władze austriackie; rząd wiedeński Aleksandra Bacha oskarżał go o zbyt wielkie propolskie sympatie i dlatego postanowił usunąć go z zajmowanego urzędu. Dnia 27 VI 1862 r. cesarz Franciszek Józef I, zgodnie z życzeniem rządu, polecił ambasadorowi austriackiemu w Rzymie wszczać starania o usunięcie ks. K. Teligi z urzędu wikariusza kapitulnego i mianowanie dla Krakowa wikariusza apostolskiego w osobie dziekana Kapituły Katedralnej w Tarnowie, ks. Antoniego Junoszy Gałęckiego. Po stosunkowo krótkich pertraktacjach ze Stolicą Apostolską obydwie strony doszły do porozumienia. Papież Pius IX zgodził się na nominację wikariusza apostolskiego do Krakowa i na proponowanego przez Austrię kandydata, a tym samym na odsunięcie od rządów kościelnych ks. K. Teligi, zaś Austria zobowiązała się do podjęcia pertraktacji z Rosją na temat reorganizacji diecezji krakowskiej, wzajemnych odszkodowań i mianowanie dla Krakowa biskupa diecezjalnego po tak długim wakansie stolicy biskupiej. W takich to okolicznościach papież Pius IX bullą *Apostolatus officium* z 25 IX 1862 r. prekonizował na biskupa tytularnego amatuńskiego ks. Antoniego Junoszę Gałęckiego i mianował go wikariuszem apostolskim w Krakowie dla austriackiej części diecezji³.

Kim był ks. Antoni J. Gałęcki? Urodził się 22 IV 1811 r. w Radłowie nad Dunajcem koło Tarnowa jako syn Polaka, Teodora, rządcy miejscowego klucza gospodarczego, przynależnego do Funduszu religijnego i matki Austriaczki, Franciszki z domu Weiss, z Wiednia. Tu uczęszczał do miejscowej szkoły i tu nauczył się dobrze, w słowie i piśmie, języka polskiego. Po śmierci ojca, wraz z matką przeniósł się do Wiednia i tu ukończył studia średnie z maturą i studia filozoficzne i teologiczne na Uniwersytecie Wiedeńskim. Święcenia kapłańskie przyjął 8 III 1834 r. w Wiedniu jako kapłan diecezji tarnowskiej, a 26 I 1837 r. otrzymał promocję na doktora teologii na Uniwersytecie Wiedeńskim. Po powrocie do diecezji otrzymał propozycję objęcia katedry dogmatyki na Uniwersytecie Lwowskim (4 IX 1835), ale z niej nie skorzystał. Z dniem 3 VIII 1838 r. biskup F. Zachariasiewicz zaproponował władzom austriackim jego kandydaturę na katedrę egzegezy Starego Testamentu i starożytnych języków orientalnych w Instytucie Teologicznym w Tarnowie, co spotkało się z akceptacją ze strony i rządu i ks. Gałęckiego. Przed 1845 r. został radcą konsystorza biskupiego, profesorem religii i pedagogiki w gimnazjum tarnowskim, a nieco później dyrektorem tegoż gimnazjum. Przedstawiony w 1844 r. przez biskupa J. G. Wojtarowicza na kanonię gremialną w Kapitulie Tarnowskiej, nie otrzymał jej z braku zgody władz rządowych. W 1846 r. podjął wykłady z teologii moralnej w Instytucie Teologicznym w Tarnowie. W wieku 39 lat, cesarz Franciszek Józef I, na przedstawienie biskupa Wojta-

³ Kumor, *Granice*, s. 309.

rowicza, mianował go prałatem scholastykiem (28 V 1850), a 1 IX 1853 r. prałatem dziekanem Kapituły Tarnowskiej⁴.

W Tarnowie dał się poznać jako gorliwy patriota austriacki. Już w 1851 roku, po usunięciu biskupa Wojtarowicza z Tarnowa, namiestnik A. Gołuchowski wysunął jego kandydaturę na biskupstwo tarnowskie, ale propozycja ta nie znalazła poparcia ze strony Wiednia. Dopiero przeszło 10 lat później, na wniosek władz austriackich, papież Pius IX prekonizował go na biskupa tytularnego amatuńskiego i wikariusza apostolskiego w Krakowie dla austriackiej części diecezji, przy zatrzymaniu prałatury dziekanii w Kapitułe Tarnowskiej wraz z dochodami, wyjętej spod jurysdykcji biskupa tarnowskiego. Sakrę biskupią przyjął 19 X 1862 r. w Rzymie z rąk niemieckiego kard. K. Reisacha, a w dniu 11 XII 1862 r. przejął rządy kościelne w Krakowie. Tu był nie lubiany i zwalczany przez Kapitułę Katedralną, większość duchowieństwa i inteligencję. Zraził ich do siebie walką z Kapitułą Katedralną, opozycją przeciwko powstaniu styczniowemu, szorstkim i czasem gwałtownym postępowaniem, zbyt ostrym wystąpieniem w sprawie karmelitanki Barbary Ubryk, długoletnim sporem o obsadę parafii mariackiej (ks. J. Chełmecki) i Wszystkich Świętych (ks. W. Serwatowski) w Krakowie, a nade wszystko arcylojalną postawą wobec Austrii. Toteż opinia publiczna dążyła do usunięcia go z Krakowa⁵.

To on, jako wikariusz apostolski, już 10 XI 1867 r. przesłał do Rzymu relację o stanie diecezji w granicach zaboru austriackiego. Tej relacji nie mogłem znaleźć w Archiwum s. Kongregacji Soboru, mimo życzliwej pomocy ze strony proprefekta Archiwum Watykańskiego, o. Paoli Ugo. Publikowana relacja nie ma tytułu i nosi datę 12 VI 1872 r. Sporządził ją zapewne, albo przynajmniej przetłumaczył na język łaciński, ks. Jozafat Sobierajski, kanclerz i teolog biskupa Gałęckiego na Soborze Watykańskim I (1869-1870). Jego podpis na relacji i dukt pisma wskazuje, że to on przepisywał relację, a może ją przełożył na język łaciński⁶. Język ten jest bardzo prosty, słownik bardzo ubogi, składnia niezwykle prosta i zdradza polskie myślenie i formułowanie zdań. Relacja sporządzona jest w tonie pozytywnym i trudno byłoby dopatrzeć się w niej jakichkolwiek śladów zatargów z Kapitułą, czy duchowieństwem krakowskim.

Obejmuje ona 8 rozdziałów, a więc o stanie materialnym katedry, kolegiat, kościołów parafialnych i instytucji kościelnych. Ten rozdział posiada dużą wartość dla badań naukowych, jako że podaje drobiazgowo ich stan uposaże-

⁴ T. Głe m m a, *Gałęcki Antoni*, PSB, t. 7, s. 240-241; S. Dobrzański, *Biskup Antoni Gałęcki wikariusz apostolski krakowski 1862-1879*, w: *Studia z historii Kościoła w Polsce*, t. 1, red. H. E. Wyczawski, Warszawa 1972, s. 7-102.

⁵ S. Dobrzański, *Restauracja diecezji krakowskiej w latach osiemdziesiątych XIX wieku*, w: *Studia z historii Kościoła w Polsce*, t. 3, Warszawa 1977, s. 54-57; B. Kumor, *Diecezja tarnowska. Dzieje ustroju i organizacji 1786-1985*, Kraków 1985, s. 410-411.

⁶ *Elenchus cleri partis dioecesis Cracoviensis imperio austriaco in civilibus subiectae a.a. D. 1872.*

nia i dochodów rocznych po sekwestracji tych ostatnich przez władze rosyjskie w Królestwie Polskim. Rozdział drugi, bez tytułu, omawia działalność pontyfikalną i pastoralną biskupa Gałęckiego.

Rozdział trzeci poświęciła relacja duchowieństwu diecezjalnemu, a więc kapitule katedralnej, działalności duszpasterskiej proboszczów i formacji duchowej alumnów w seminarium diecezjalnym, których było zaledwie siedmiu. W tym też rozdziale informował biskup Gałęcki, że wznowił w diecezji odbywanie kongregacji dekanalnych.

Rozdział następny, czwarty, dotyczy duchowieństwa zakonnego i tu wspomniano o wypadkach nadużyć i nieprzestrzeganiu reguły zakonnej.

Rozdział piąty relacji *O zakonnicach* podkreśla pozytywne życie klauzurnego w klasztorach. Jest rzeczą godną uwagi, że relacja nie wspomina o kongregacjach zakonnych, chociaż działały one w diecezji. Były to: Zgromadzenie Sióstr Szarytek, posługujących w szpitalach i domach opieki w Krakowie, Sióstr prezentek prowadzących szkołę dla dziewcząt na dobrym poziomie i Sióstr felicianek, które tu znalazły schronienie w domu na Smoleńsku po kasacie zakonów przez władze rosyjskie w Królestwie Polskim⁷.

W rozdziale szóstym relacji *O seminarium duchownym* biskup Gałęcki zaprezentował szczegółowo *ratio studiorum* na cztery lata studium teologicznego na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, zarząd seminarium i odgórną kontrolę wychowania seminaryjnego wraz z jego sprawami gospodarczymi.

Rozdział następny nosi tytuł *O kościołach, bractwach i pobożnych fundacjach* i bardzo ogólnie przedstawia ich podstawy materialne.

Rozdział ósmy i ostatni załączył jednozdaniową charakterystykę postaw religijnych diecezjan.

Ogólnie należy stwierdzić, że relacja biskupa Gałęckiego z 1872 r. posiada duże walory informacyjne do badań nad dziejami diecezji w okresie jej największego kryzysu, kiedy zredukowana do statusu wikariatu apostolskiego w Kielcach i w Krakowie uległa stagnacji w zakresie życia religijnego i degradacji w życiu Kościoła polskiego. I jeszcze jedno pytanie: kto był w Rzymie i złożył relację w Kongregacji Soboru i kiedy? Na wstępnej karcie relacji znajdują się dwie krótkie zapiski: „Die 12 septembris 1872 fuit responsum”, oraz na innym miejscu data „6 Iulii 1872”. Prawdopodobnie relacja została oddana 6 lipca 1872, ale nie osobiście przez biskupa Gałęckiego, bo ten, o ile wiadomo, w 1872 r. nie wyjeżdżał do Rzymu. Prawdopodobnie upoważnionym delegatem biskupa Gałęckiego był jego bliski współpracownik i kanclerz, ks. Jozafat Sobierajski.

⁷ Tamże.

**RELACJA WIKARIUSZA APOSTOLSKIEGO
BISKUPA ANTONIEGO JUNOSZY GAŁECKIEGO
O STANIE DIECEZJI KRAKOWSKIEJ (1 VI 1872)**

Or. Archivum Secretum Vaticanum. Archivum S. Congregationis Concilii. Pudło 272. Relationes Cracovienses. Bez tytułu.

Kop. (Xero u wydawcy).

Beatissime Pater

Anno Domini 1867 die 10 Novembris ad mentem instructionis S. Congregationis Concilii iuxta decretum synodi Romani anni 1725 a Ssmo domino nostro Benedicto XIII p.m.⁸ habitae editae, reddidi Sanctitati Vestrae relationem administrationis Dioecesis Cracoviensis partis, quae Augustissimo ac Serenissimo Austriae Imperatori et Regi Apostolico in civilibus est subiecta, et cui qua vicarius apostolicus Deo O.M. sic gubernante et Sanctae Sedis Apostolicae gratia ab anno 1862 praefectus sum. Cum modo alterum quinquennium brevi expiravit, officii mei memor, volo et ex hoc temporis spatio Sanctitati Vestrae rationem reddere, omniaque humillime exponere, quae secundum supra memoratam instructionem exponenda sunt.

Caput I

De statu Ecclesiae materiali

Ut iam in prima mea relatione exposui, de anno erectionis Dioecesis Cracoviensis nil certi dici potest, certum est solummodo, quod anno reparationis salutis 965 primus episcopus Prohorus⁹, vir religiosae gravitatis et sanctimoniae fama inclytus pro Ecclesia Cracoviensi designatus fuit. Dioecesis haec olim magna valde et ampla fuit, sed temporis fluxu diminuta, modo, ut Sanctitati Vestrae bene notum est, in duas dividitur partes, quorum una quae provinciam in Kielce¹⁰ comprehenditur, Russico Imperio subiacet, altera vero Austriae Imperatori in civilibus paret.

2. Secundae huius partis, cui praesum, confinia sunt a septentrione et ortu altera pars dioecesis in Regno Poloniae sita, ab occidente Silesia Borussica, a meridie provincia Galiciae, Dioecesis (s. 2) Tarnoviensis.

3. Praeter quae ex iure episcopis competunt episcopatus hic multis specialibus privilegiis aut praerogativis gaudet.

⁸ Papięz Benedykt XIII (1724-1730) w 1725 roku, w roku wielkiego jubileuszu, odprawił rzymski synod prowincjalny o charakterze reformistycznym.

⁹ Relacja o początkach diecezji w 965 roku jest błędna. Biskup Prohor wymieniony razem z Prokulfem, jako pierwsi biskupi Krakowa, w najstarszym katalogu biskupów krakowskich, w Roczniku Kapituły Krakowskiej z lat 1266-1267.

¹⁰ Kielce – miasto, stolica diecezji i województwa świętokrzyskiego.

4. Curae meae pastorali subiecta sunt praeter Cracoviam cum suburbiis 3 quasi oppida et 232 pagi.

5. Ecclesia cathedralis sub titulo s. Venceslai Regis et Martyris super montem Wawel nuncupatum sita, ipsique vertici montis insidens, adhuc bono in statu est, multis praeclaris monumentis, mausoleis, sacellis sumptuosissimis regum, episcoporum, aliarumque Regni Poloniae senatorum ornatissima, suppellectilli aurea et argentea, gemmis praetiosis et omni apparatu sacro dives. Inter Mausolea speciali mentione dignum est mausoleum s. Stanislai Episcopi Cracoviensis et Martyris, quod a Martino Szyszkowski episcopo Cracoviensi¹¹ erectum in medio ecclesiae cathedralis invenitur.

In ecclesia ista plura inveniuntur collegia sacerdotum, et quidem: 1° Canonicorum, in quo modo numerantur 4 dignitates – decanus, archidiaconus, scholasticus et custos et 12 canonicatus gremiales, quorum octo liberae collationis episcopalis sunt, 4 vero collationis Academiae Cracoviensis. Omnes proprias possident praebendas, villas praestimoniales et domos, sed ob sequestrationem proventuum capituli ex Regno Poloniae fluentium, una dignitas (archidiaconatus) et 5 canonicatus collationis episcopalis sunt modo vacantes.

Secundum collegium est vicariorum, qui omnia divina officia concinunt, et modo etiam propter sequestrationem reddituum numerantur tantum tres.

Tertium collegium est mansionariorum, qui officium Beatissimae Virginis Mariae statuta hora decantant.

Quartum collegium est psalteristarum ad decantandum Psalterium postquam alia officia divina in ecclesia cessant.

Est praeterea collegium 4 poenitentiariorum et 3 concionatores, qui diebus dominicis festisque verbum Dei populo praedicant. Praebendae poenitentiarum et theologalis sunt etiam penes ecclesiam cathedralem erectae, et quidem poenitentiarum p.m. Jacobo Zadzik¹² episcopo Cracoviensi 17° saeculo, quando autem et a quo praebendam theologalem erectam fuisse ex Actis Capituli Cathedrali non constat.

6. Ecclesiae collegiatae numerantur tres, quarum duo habent praepositum et duos vicarios, tertia vero (collegiata s. Annae) habet praeter praepositum (s. 3) duos poenitentiarum, quorum unus est canonicus collegiatae et vicarium. In his collegiatis praebenda theologalis non est.

7. Praeter ecclesiam cathedralem, quae curam animarum valde exiguum habet, nam nonnisi eorum, qui in arce et infra eam habitant, numerantur in hac

¹¹ Szyszkowski Marcin (1554-1630), kanonik krakowski (1587), kustosz sandomierski (1604), założyciel Arcybractwa Męki Pańskiej (1596), biskup łucki (1603), następnie płocki (1607) i krakowski (1616). W katedrze krakowskiej ufundował wspaniałe mauzoleum dla relikwii św. Stanisława. Był też fundatorem kolegium muzyków w katedrze wawelskiej. B. K u m o r, *Dzieje diecezji krakowskiej do 1795 roku*, t. 1, Kraków 1998, s. 521.

¹² Zadzik Jakub (1582-1642), doktor obojga praw (1604), kanonik gnieźnieński (1606), krakowski (1608), kustosz warszawski (1611), prepozyt włocławski (1612) i krakowski (1614), dziekan poznański (1619), biskup chełmski (1624), podkanclerzy (1627) i kanclerz koronny

parte Dioecesis Cracoviensis ecclesiae parochiales 43, inter quod 10 in ipsa Urbe Cracovia. Aliae vero ecclesiae regularium 30 numerantur, oratoria publica quatuor. Omnes ecclesiae hae s. supellectilibus rite sunt instructae.

Ex ecclesiis his sequentes assignatos redditus habent: Ecclesia archipresbyteralis BV Mariae in coelum Assumptae, Ecclesiae collegiatae et parochiales: s. Annae, s. Floriani et Omnium Sanctorum, ecclesia parochialis s. Crucis, ecclesia s. Catharinae eremitarum s. Augustini Cracoviae, et ecclesia parochialis in Mogiła¹³. Reliquae nullos speciales pro fabrica assignatos habentes redditus, reparantur ex fundo s.d. intercalari et contributionibus parochianorum lege civili de die 2 Februarii 1867 introductis.

8. Monasteria virorum inveniuntur 16, quae praepositis suis regularibus subiecta sunt, mulierum vero numerantur 14, ex quibus sex totaliter mihi sunt subiectae, alia autem praepositis suis regularibus.

9. Est etiam dioecesi seminarium clericorum, in quo 7 alumni tantummodo ob sequestrationem reddituum aluntur. In hoc seminario nulla taxa statuta est nullumque beneficium modo ipsi unitum. Redditus vero post sequestrationem summam 2290 flor. valutae austriacae tantum efficiunt.

10. Hospitalia, collegia, confraternitates et alia loca pia numerantur iunctim 77, et quidem sunt sequentia:

I. Collegia. Penes ecclesiam archipresbyteralem BV Mariae in coelum Assumptae invenitur collegium mansionariorum. Officium de Beata statutis horis cantantium. Redditus collegii huius modo etiam maxima ex parte per gubernium Russiacum sequestrati, efficiunt summam capitalem 93425 flor. polon. et 1328 flor. crucif. valoris austriaci.

Collegium poenitentiariorum antiquae foundationis, cuius redditus quotannis 482 flor. 40 cruc. valoris austriaci et 2747 flor. polon. 15 gross. efficiunt.

Collegium poenitentiariorum novae foundationis, quod possidet summam capitalem 38000 flor. pol. in Regno Poloniae lacatam ibidemque detentam et 22854 flor. pol. 24 gross. Cracoviae in variis domibus locatas, praeterea 921 921 flor. 24 crucif. in valuta austriaca.

Collegium psalteristarum. Collegium hoc habet quotannis quotam 557 flor. pol. 16 gross. (s. 4) ex Regno Poloniae (modo nihil accipit) et 1432 flor. pol. 4 gross. capitalibus Cracoviae locatis.

II. Hospitalia. Cracoviae. Hospitale sub cura et directione Fratrum Misericordiae s. Ioannis de Deo. Redditus eiusdem in locis locati summam capitalem 217215 flor. pol. 11 gross. attingunt.

Hospitale s. Rochi pro pauperibus ecclesiam BV Mariae inservientibus. Redditus eiusdem: in Regno Poloniae summa capitalis 273 flor. pol. 15 gross., Cracoviae autem summa capitalis 19635 flor. pol. 27 gross. et ex aliis redditi-

(1628), biskup krakowski (1635-1642), mecenas studiujucej mlodziezy, maz stanu i gorliwy pasterz. K u m o r, *Dzieje*, t. 1, s. 522.

¹³ Mogiła – dzis Nowa Huta w Krakowie, parafia sw. Bartlomieja Apostola.

bus circa 570 flor. valutae austriacae. Nosocomium mente deficientium et si-philicorum sub cura Sororum Charitatis in administratione vero c. k. regiminis.

Nosocomium ad ecclesism s. Lazari sub cura Sororum Charitatis etiam in administratione c.k. regiminis.

Institutum clinicum in administratione c.k. regiminis.

Hospitale penes ecclesiam Virginum Canonisarum Praemonstratensium in Zwierzyniec ad Cracoviam pro 5 pauperibus, quas Monasterium sustentat.

Hospitale in Krzeszowice¹⁴ pro ecclesiam inservientibus, quod possidet summam capitalem 750 flor. pol. et 150 flor. valutae austriacae in sic dictis obligationibus.

Nosocomium in Krzeszowice pro aegrotis bonorum Tenczynensium sump-tibus comitissae Sophiae de Branickie Potocka sustentantur¹⁵. Hospitale in villa Morawica¹⁶ habet pro dote summam capitalem 3000 flor. pol. Hospitale in oppido Chrzanów¹⁷ pro pauperibus in administratione c.k. regiminis. Hospi-tale in Nowa Góra¹⁸ in anno 1869 et 1870 erectum pro duobus pauperibus, qui quotannis 33 flor. pol. 12 gross. accipiunt.

Hospitale in Trzebinia¹⁹ in administratione c.r. regiminis. Hospitalc pro sex pauperibus in Libiąż²⁰ nullum certum ac fixum possidens fundum. Hospi-tale in Bolechowice²¹, cuius redditus sunt: summa capit. 1639 flor. pol. 22 gross. et 110 flor. valutae austriacae in obligationibus indemnisationis. Hospi-tale in Modlnica²², cuius redditus 50 flor. pol. quotannis efficiunt, item ordi-naria pro 6 pauperibus.

III. Confraternitates. Cracoviae. Confraternitas Sanctissimi Redemptoris pe-nes ecclesiam archipresbyteralem BV Mariae (s.5) nullum fundum habens fi-xum. Confraternitas s. Annae penes ecclesiam collegiatam et parochialem s. Annae, quae redditus suos percipit ex collectis, quae certis festis diebus instituuntur. Confraternitas SS. Sacramenti unita cum confraternitate Sanctis-simae Trinitatis penes ecclesiam colegiatam et parochialem Omnium Sancto-rum. Confraternitates hae habent quotannis 180 flor. pol.

Confraternitas paupertatis Domini nostri Iesu Christi penes ecclesiam col-legiatam ac parochialem s. Floriani. Possidet confraternitas haec: summam capitalem 1888 flor. 14 1/2 cruc. valutae austriacae locatam et 150 flor. valu-tae austriacae obligationibus indemnisationis. Confraternitas Ss. Cordis Iesu

¹⁴ Krzeszowice – miasto w województwie małopolskim i archidiecezji krakowskiej.

¹⁵ Potocka Zofia z Branickich, żona Artura Potockiego († 1878).

¹⁶ Morawica – wieś koło Krakowa, województwo małopolskie.

¹⁷ Chrzanów – miasto powiatowe, województwo małopolskie.

¹⁸ Nowa Góra – osada, dawny dekanat na zachód od Krakowa, województwo małopolskie.

¹⁹ Trzebinia – miasto, województwo małopolskie, archidiecezja krakowska.

²⁰ Libiąż – wieś i parafia, województwo małopolskie, archidiecezja krakowska.

²¹ Bolechowice – wieś i parafia w archidiecezji krakowskiej, województwo małopolskie.

²² Modlnica – wieś i parafia w archidiecezji krakowskiej, województwo małopolskie.

et a duobus annis introducta societas sub titulo Custodiae honorificae Sacratissimi Cordis Iesu penes ecclesiam monialium Visitationis BV Mariae. Ambae hae confraternitates nullum possident fundum. Confraternitas s. Sophiae penes ecclesiam s. Marci sacerdotum emeritorum. Possidet summam capitalem 500 flor. pol.

Confraternitas Immaculatae Conceptionis BV Mariae et Confraternitas Divinae Providentiae penes ecclesiam s. Barbarae. Binae hae confraternitates a congregatione mercatorum administrantur et possident summam capitalem 9000 flor. pol. Penes ecclesiam s. Adalberti E.M. fuit olim confraternitas litteratorum dicta, quae modo non existit; ad hanc tamen confraternitatem perlimens summa remansit capitalis, a qua proventus circa 75 flor. valutae austriacae pro missis et anniversariis celebrandis percipitur. Confraternitas s. Scapularis BV Mariae penes ecclesiam Patrum Carmelitarum antiquae observationis, nullos habens redditus. Confraternitas s. Annae penes ecclesiam parochialem in Zwierzyniec. Redditus annui huius confraternitatis efficiunt circa 10 flor. austr.

Confraternitas Ssmi Sacramenti, confraternitas Annuntiationis BV Mariae, litteratorum dicta, et confraternitas Quinque Vulnerum Christi. Omnes penes ecclesiam Corporis Christi Canonicorum regularium Lateranensium. Reddizus horum confraternitatum summam capitalem 34040 flor. pol. efficiunt et administrantur immediate per Archiconfraternitatem Misericordiae et Montis pii. Archiconfraternitas Passionis Domini nostri Iesu Christi penes ecclesiam monasterii s. Francisci Fratrum Minorum Conventualium, sustentatur piis oblationibus mutuisque collectis. Archiconfraternitas ss. Rosarii BV Mariae penes ecclesiam Smae Trinitatis Fratrum Praedicatorum, sine fundo speciali.

Archiconfraternitas BV Mariae de Consolatione penes ecclesiam s. Catharinae monasterii eremitarum s. Augustini omni proventu destituta (*s. 6*). Archiconfraternitas Immaculatae Conceptionis et confraternitas s. Annae penes ecclesiam s. Bernardini monasterii Ordinis s. Francisci de Observantia sine ullo fundo. Confraternitas s. Scapularis BV Mariae penes ecclesiam parochialem in Paczułtowie²³. Fundus huius confraternitatis in Regno Poloniae detenti. Confraternitas ss. Rosarii penes ecclesiam parochialem in Krzeszowice nullum habens fundum. Confraternitas Smae Trinitatis penes ecclesiam parochialem in Tenczynek²⁴ habet summam capitalem 1000 flor. pol.

Confraternitas s. Mariae Magdalenae penes ecclesiam parochialem in Zalas²⁵ habet quotannis 5 rubl. 20 cop. a summa capitali in Regno Poloniae locata et proventum a 25 s.d. vaccis ferreis. Confraternitas ss. Rosarii BV Mariae et Confraternitas s. Annae penes ecclesiam parochialem in Rybna²⁶ absque

²³ Paczułtowie – wieś i parafia koło Krzeszowic w archidiecezji krakowskiej, województwo małopolskie.

²⁴ Tęczynek – wieś i parafia w archidiecezji krakowskiej, województwo małopolskie.

²⁵ Zalas – wieś i parafia w archidiecezji krakowskiej, województwo małopolskie.

²⁶ Rybna – wieś i parafia w archidiecezji krakowskiej, województwo małopolskie.

fixo fundo. Confraternitas ss. Rosarii BV Mariae et confraternitas s. Barbarae penes ecclesiam parochialem in Czernichów²⁷. Fundus in Regno Poloniae detenti. Confraternitas ss. Rosarii BV Mariae penes ecclesiam parochialem in Morawica possidet capitale 3225 flor. pol. Confraternitas s. Annae penes ecclesiam Rudawa possidet summam capitalem 1000 fler. pol. in Regno Poloniae locatam ibidemque detentam.

Confraternitas sanctorum Angelorum Custodum penes ecclesiam parochialem in Babice²⁸ habet preventum a 1= s.d. vaccis. Confraternitas s. Scapularis BV Mariae penes ecclesiam parochialem in Regulice²⁹ absque ullo fundo. Confraternitas de Consolatione BV Mariae et confraternitas s. Isidori penes ecclesiam parochialem in Płaza³⁰ sine redditibus. Confraternitas ss. Rosarii BV Mariae penes ecclesiam parochialem in Chrzanów nullum fundum habens. Confraternitas s. Michaelis penes ecclesiam parochialem in Trzebinia nullos possidet redditus. Confraternitas ss. Angelorum Custodum penes ecclesiam parochialem in Nowa Góra nullum fundum habens. Confraternitas s. Scapularis BV Mariae penes ecclesiam parochialem in Jaworzno³¹ absque ullo fundo. Confraternitas Smae Trinitatis penes ecclesiam parochialem in Bobrek³² nullos possidens redditus.

(s. 7) Confraternitas ss. Rosarii penes ecclesiam parochialem in Bolechowice, cuius redditus sunt: rubl. 23 cop. 92 a summa capitali 600 rubl. ab anno 1866 non percipitur, quoniam regimen Russiacum solutionem prohibuit. Confraternitas ss. Rosarii BV Mariae penes ecclesiam parochialem in Modlnica habet summam capitalem 1000 flor. pol., a qua provisio annualis pro missis destinata est. Confraternitas ss. Rosarii BV Mariae penes ecclesiam parochialem in Raciborowice³³ praeter spontanee oblatas elcemosynas nulles habens redditus. Confraternitas s. Annae penes ecclesiam parochialem in Zielonki³⁴ nulles possidens redditus. Confraternitas ss. Rosarii penes ecclesiam parochialem in Pleszów³⁵ absque fundo. Confraternitas ss. Rosarii penes ecclesiam parochialem in Ruszcza³⁶ praeter censu ex usu fructu alis quot s.d. ferrarum vaccarum nullos alies redditus habet, sustentaturque ex piis oblationibus.

²⁷ Czernichów – wieś i parafia w archidiecezji krakowskiej, województwo małopolskie.

²⁸ Balice koło Krakowa – wieś i parafia w archidiecezji krakowskiej, województwo małopolskie.

²⁹ Regulice koło Chrzanowa – wieś i parafia w archidiecezji krakowskiej, województwo małopolskie.

³⁰ Płaza koło Chrzanowa – wieś i parafia w archidiecezji krakowskiej, województwo małopolskie.

³¹ Jaworzno – miasto powiatowe, diecezja sosnowiecka, województwo małopolskie.

³² Bobrek – wieś i parafia koło Oświęcimia w diecezji bielsko-żywieckiej, województwo małopolskie.

³³ Raciborowice – dziś w Nowej Hucie - Krakowie.

³⁴ Zielonki koło Krakowa – wieś i parafia, województwo małopolskie.

³⁵ Pleszów koło Nowej Huty, województwo małopolskie.

³⁶ Ruszcza koło Nowej Huty – wieś i parafia, województwo małopolskie.

Confraternitas s. Isidori Agricolae penes ecclesiam parochialem in Mogiła absque fundo.

IV. Alia loca pia. Cracoviae. Prochotrophium societatis beneficentiae cum schola infantium pauperum sub tutela eiusdem societatis. Redditus huius societatis anno 1870 efficiebant 24910 flor. 26 1/2 cruc. valutae austriacae. Orphanotrophium suburbii Piasek foundationis p.m. Petri Michałowski³⁷ sub tutela familiae Foundationis. Domus tutelarisi et laboris sub cura magistratus Urbis. Domus tutelarisi infantium sexus feminini sub cura principis Jabłonowski. Domus tutelarisi infantium in suburbio Kleparz sub cura ac in aedibus Sororum Charitatis. Orphanotrophium ad ecclesiam s. Lazari sub cura Sororum Charitatis in administratione c.r. regiminis. Tres domus tutelares infantium sub cura III Ordinis s. Francisci Felicianarum. Domus tutelarisi in suburbio Kazimierz sub cura societatis „Comite” nuncupata.

Praeter supra citata hospitalia pro pauperibus et loca pia sunt etiam penes nonnullos ecclesias parochiales summae capitales, a quibus census annuus inter pauperes loci distribuitur. Et quidem: in Poręba³⁸ habet parochus summam capitalem 630 flor. valutae austriacae, 50 flor. austr. in obligationibus et capitale 329 flor. pol. Penes ecclesiam parochialem in Liszki³⁹ invenitur summa capitalis 4000 flor. pol. 40 a R. D. Josepho Raciborski⁴⁰ olim huius loci Parocho legata.

(s. 8) In Rudawa⁴¹ parochus habet summam capitalem 470 flor. austr. Pro pauperibus in Giebułtów⁴² invenitur a R. D. Francisco Trojanowski⁴³, olim huius loci parocho pro pauperibus destinata summa capitalis 335 flor. pol. 19 gross. et 148 flor., 34 cruc. valutae austriacae. In Raciborowice praeter parvum praedium pro pauperibus destinata sunt etiam summae capitales 1659 flor. pol. 23 gross. monetae currentis in obligationibus mutui regiminis. In Mogiła pro hospitali pauperum existit fundus per p.m. Thomam Szczepanowski⁴⁴ huius loci olim curatum legatus in obligationibus valoris 1000 flor. valutae austriacae.

II. Existit etiam Cracoviae Archiconfraternitas Misericordiae, quae mutuata gratis pecunia indigentibus succurrit ad instar montis pietatis, qui Romae habetur, a sacerdote Petro Skarga Pawęski⁴⁵ SJ instituta. Redditus eius-

³⁷ Michałowski Piotr – malarz († 1853), organizator górnictwa w Królestwie Polskim. Część życia spędził w Krakowie.

³⁸ Poręba – wieś i parafia w archidiecezji krakowskiej, województwo małopolskie.

³⁹ Liszki koło Krakowa, województwo małopolskie.

⁴⁰ Raciborski Jakub – proboszcz w Liszkach, bliżej nieznan.

⁴¹ Rudawa – wieś i parafia koło Krakowa, województwo małopolskie.

⁴² Giebułtów koło Nowej Huty – wieś i parafia, województwo małopolskie.

⁴³ Trojanowski Franciszek – proboszcz w Giebułtowie, bliżej nieznan.

⁴⁴ Szczepanowski Tomasz – proboszcz w Mogiła, bliżej nieznan.

⁴⁵ Skarga Pawęski Piotr (1536-1612), kapłan archidiecezji lwowskiej, następnie jezuita, kaznodzieja królewski, założyciel Arcybractwa Miłosierdzia i Banku pobożnego w Krakowie.

dem summam capitalem 1262780 flor. pol. 16 gross., 49493 flor. 48 cruc. valutae austriacae et 2200 florenos efficiunt, ex quibus mons pietatis 346874 flor. pol. 26 grosse valutae austriacae, 200 francos possidet.

Caput II

1. Residentiae praeceptum a sacris canonibus, specialiter a Synodo Tridentino praescriptum, ita stricte adimplevi hoc quinquennio, quod neque in comitiis regni Galiciae fui, excepto tamen tempore, quo Concilio Oecumenico Vaticano interfui⁴⁶.

2. Visitavi hoc temporis spatio ecclesias in ipsa Urbe Cracovia positas.

3. Ordinationes sacras ipse quotannis mense Augusto explevi, die vero Pentecostes quolibet anno et aliquoties etiam alia occasione sacramentum confirmationis administravi.

4. Uti iam honori mihi dixi Sanctitati Vestrae in prima mea relatione, expone, synodum dioecesanam convocare non petui et non possum: 1° quia vix 1/4 partis Dioecesis Cracoviensis praessem, et 2° quia synodus provincialis, qua uti basis synodi dioecesanae nititur celebrata non fuit, et hucusque celebrari non petuit.

5. Tempore visitationis canonicae ipse verbum Dei praedico, aliis vero temporibus parochi singularum ecclesiarum, eorum cooperatores aliique idonei clerici mea vice hoc faciunt.

6. Nullum depositarium poennarum et mulctarum pecuniariarum habeo.

7. Nulla etiam taxa in mea cancellaria observantur.

8. Sanctitatem Vestram non latet, quales leges ultimis his annis in (s. 9) Imperio Austriaco editas fuisse, Leges hae et exercitii episcopalis iurisdictionis et libertati Ecclesiae minime fovent, nihilominus tamen sic semper egi et ago in singulis casibus, ut mihi nihil obstat.

9. Ordinem Societatis Iesu Cracoviam introduxi, qui hic optimo cum fructu laborant⁴⁷. Porro pauperum inopiae pro viribus succurrere studeo.

Caput III

De clero saeculari

1 Canonici ceterique addicti ecclesiae cathedralis, missiva mea de die 18 Augusti 1863 ad officia sua conscientiose adimplenda invitati, officiis his pro posse satisfaciunt.

2 Quolibet die celebrant etiam missam conventualem.

3 Missam hanc iuxta foundationem pro benefactoribus applicant.

⁴⁶ Udział w Soborze Watykańskim I (1869/70) wziął cały episkopat obrządku łacińskiego z Galicji, w tym wikariusz apostolski w Krakowie, bp Antoni Junosza Gałęcki.

⁴⁷ Jezuici osiedlili się po raz drugi w Krakowie w 1867 roku za zgodą biskupa Gałęckiego i tu od 1884 roku zaczęli wydawać na wysokim poziomie kwartalnik *Przegląd Powszechny*.

4 Constitutiones, quas habent, punctualiter observant.

5 De praebendis poenitentiaria et theologali, quae penes ecclesiam cathedralam erectae sunt, in prima mea relatione anno 1867 facta, Sanctitati Vestrae exposui, quod prima anno 1803, secunda anno 1805 decreto aulico c.r. regiminis Austriaci suppressae fuerunt. Ne autem per suppressionem harum praebendarum gravissimum officium poenitentiarii maioris in ecclesia cathedrali intermittitur, Capitulum Cathedrale et post suppressionem uni ex suo gremio committebat munus poenitentiarii, idem facit et nunc. Officium vero praebendae theologalis nemini ex gremio capituli post suppressionem commissum fuit, quia officium hoc per professores academiae et seminarii dioecesanii iuvenes ad statum clericalem aspirantes in doctrina theologiae et exegesi s. scripturae exercentes, adimpletur.

6 Omnes parochi in paroeciis suis resident.

7 Omnes libros natorum, baptissatorum, confirmatorum, copulatorum et defunctaorum retinent.

8 Nonnulli eorum habent cooperatores, qui eos in administratione sacramentorum adiuvant.

9 Ipsi vel per suos cooperatores quovis dominica festisque diebus plebem sibi commissam pro capacitate eius salutari verbo divino pascent; eas veritates, quod omnibus scire necessarium est ad salutem aeternam assequendam, docent, a vitiis pravisque consuetudinibus avertere student.

10 Item diebus his et catechetica puererum instructioni non infructuose (s. 10) incumbunt.

11 Omnes parochi ceterique curam animarum exercentes singularis dominicis festisque diebus de praecepto, etiam suppressis, missam pro populo eorum curae commisso applicant.

12 Antequam quis ad primam tonsuram et IV minorum ordines admittatur per duos et saltem per unum annum commorationis suae in seminario dioecetano praeparatur ad hoc per orationem mentalem, lectionem librorum spiritualium, conferentias de statu ecclesiastico eiusque obligationibus, confessionemque quovis septimana ac sacram Communionem; ii vero, qui iam sacris maioribus ordinibus initiandi sunt, ante cuiuscumque ordinis s. susceptionem, spiritualibus exercitiis per aliquot dies sub directione patris spiritualis seperato seminarii loco vacant.

13 Omnes clerici quando officia divina peragunt, in specie vero quando s. missam celebrant et sacramenta administrant vestibus clericalis utuntur. Privilegium fori quod attinet disposita a sacra Synodo Tridentino (Sess XXIII can. 6 de reform.) et constitutione s.p. Benedicti papae XIII non servantur per regimen.

14 Conferentiae theologiae moralis et casuum conscientiae sacrorumque rituum a me innovatae habentur una vice quovis anno. Omnes parochi aliique curam animarum exercentes, conferentiis his interesse obligati et sincere dicere possum eas, Deo favente, desiderato non carere profectu.

15 Paucis exceptis, omnes clerici vitam statui suo sancto convenientem ducunt, officiis suis conscientiosissime satisfaciunt, nullumque in clero, mihi subdito, adest scandalum, quod remedio indigeret potentiore.

Caput IV.
De clero reguiari.

1 Regulares curam animarum exercentes et qui ideo iurisdictioni, visitationi et correctioni meae subsunt in iis, quae ad curam animarum pertinent et administrationem sacramentorum, officia sua fideliter et bene adimplent.

2 Adest in mea dioecesi unus regularis Eremitarum s. Augustini, qui extra proprium suum monasterium degit et Cracoviae qua professor publicus linguae et litteraturae germanicae penes Universitatem Jagellonicam, commoratur⁴⁸. Alter Ordinis Canonorum Regularium Praemonstratensium est praepositus ecclesiae parochialis Sanctissimi Salvatoris in suburbio Zwierzyniec⁴⁹. Sunt etiam duo a suis superioribus servatis servandis eiecti. Unus eorum (s. 11) fungitur officio capellani penes hospitale Fratrum Misericordiae⁵⁰, alter commoratur in domo secerdotum emeritorum qua deficiens⁵¹. Nullus regularium ita notorie deliquit, ut populo scandalo esset.

3 In hac dioecesi non inveniuntur monasteria, in quibus monachi in numero a s. constitutionibus praefixo non alerentur.

4 Nullum eum regularibus offendiculum habeo in exercitio meae iurisdictionis.

Caput V.
De menialibus.

1 Omnes moniales in mea dioecesi commorantes strictissime servant suas constitutiones.

2 In monasteriis earum clausura inviolate custoditur.

3 Nulli abusus in iisdem monasteriis irrespserunt, qui consilio aut auxilio s. Congregationis indigerent.

4 Omnes moniales in hac dioecesi praeter ordinarium habent unum vel duos confessarios extraordinarios, qui confessiones earum aliquoties per annum excipiunt.

⁴⁸ Može to o. Józef Kuczera, ur. 1821, wyświęcony 1848. Zob. *Elenchus*, s. 46.

⁴⁹ O. Eugeniusz Tupy, wicedziekan krakowski, przez sądu biskupiego, egzaminator synodalny, członek Towarzystwa literackiego, prepozyt kościoła Najświętszego Salwatora na Zwierzyncu, urodzony w 1813 roku.

⁵⁰ Može o. Andrzej Zeidler, dr medycyny, urodzony 1831, wyświęcony 1857. *Elenchus*, s. 49.

⁵¹ *Elenchus* nie wymienia żadnego cystersa w domu księży emerytów.

5 Redditus ditorum monasteriorum fideliter administrantur, sed modo valde sunt exigui, quia maior eorum pars per gubernium Russiacum est detenta. Dotes non persolvuntur ob communem penuriam earum, quae in monasterium intrant.

6 In monasteriis, quae citra etatis regularibus subsunt, curavi, ut clausura exacte observetur.

7 Omnes confessarii monialium pertinentia administrant, quotannis rationem administrationis exigo, et ideo contestari possum, quod redditibus eorum fideliter administrantur, omniaque adimplentur, quae praescribuntur in bulla Gregorii papae XV⁵², quae incipitur „Inscrutabili”.

Caput VI.

De seminario duoecesanio.

1 Anno currenti 7 sunt alumni in seminario, pro 7 etenim tantum modo fundus non sequestratus sufficit.

2 In ecclesiastica disciplina alumni seminarii recte instituuntur.

(s. 12) Alumni I anni studiio theologiae dogmaticae generalis (s.d. theologiae fundamentalis), archeologiae, exegesis in Psalmos, introductionis in libros ss. Veteris Foederis, linguae hebraicae et nonnulli etiam linguae syriacae, chaldaicae et arabicae. Anno II studio theologiae dogmaticae specialis, introductionis in libros ss. Novi Testamenti, exegesis Evangeliorum, hermeneuticae. Anni III studio theologiae moralis et historiae ecclesiasticae. Anni IV studio iuris canonici, theologiae pastoralis, catecheticae, methodicae et rubri in c.r. Studiorum Universitate vacant et, ut ex testimoniis liquet nonnulli cum eminenti, alii cum bono profectu.

4 Diebus festis et etiam singulis dominicis alumni varia officia peragunt in ecclesia cathedrali, inserviunt praeterea ecclesiae seminarii et aliis in Urbe.

5 Pro recta gubernatione seminarii exaratae sunt: ut in prima relatione iam exposui, constitutiones, quas episcopi Cracovienses dederunt, et quibus omnia disponuntur, qua rectum regimen spectant. Ut vero constitutiones hae observantur delegati sunt e gremio capituli 2 canonici, unus a me, alter a capitulo ad hoc electus, quibus officium invigilationis incumbit.

6 Caeterum ipse operam do, ut constitutiones adimpleantur.

7 Quia seminarium dioecesanum proprium funduo possidet, nulla ergo taxa ad tramites Concilii Tridentini est statuta.

⁵² Papież Grzegorz XV rządził Kościołem w latach 1621-1623.

Caput VII.

De ecclesiis, confraternitatibus et locis piis.

1 In sacristiis omnium ecclesiarum exposita est tabella onerum missarum et anniversariorum ad trames decretorum s.m. Urbani VIII⁵³; oneribus his punctualiter satisfit.

2 In confraternitatibus, scholis aliisque locis piis accurate executioni mandantur pia opera a testatoribus iniuncta.

3 Administratores horum locorum quolibet elapso anno mihi rationem reddere tenentur.

4 Montem pietatis visitavi. Confraternitas haec magnos redditus habet, qui utique superabundat sustentatione ministrorum aliisque necessariis expensis. Ex redditibus his eleemosyna pauperibus datur, pauperes puellae matrimonium, aut monasterium elocantur, et indigentibus gratis mutuata pecunia succurritur.

5 Infirmorum hospitalia etiam visitavi et rationem reddituum ab (s. 13) administratoribus ecclesiasticis exegi. In hospitalibus his infirmis necessaria ad salutem animae et corporis subministrantur.

Caput VIII.

De populo.

1 Populi curae meae pastorali subiecti mores generaliter loquendo sunt boni. Est populus hic pius, s. Sedis Apostolicae et religioni addictus, probus et honestus. Quamvis autem et vitiis subiacet, malus tamen abusus aut prava consuetudo irrepsit, quae Sanctae Sedis Apostolicae indigeret adiutorio aut consilio.

Haec sunt ergo, quae ex hoc quinquennio administrationis meae huius Diocesis Cracoviensis partis exponenda Sanctitati Vestrae existimavi. Cum his me ad pedes Sanctitatis Vestrae devotissimus prosternens, eosque filiali cum reverentia exosculans, benedictionem apostolicam mihi, clero tam saeculari, quam regulari et ovibus meis praecor.

Cracoviae die 1 Iunii 1872

Sanctitati Vestrae devotissimus et humillimus filius in Christo Anthonius Gałeczki, episcopus Amathunensis et vicarius apostolicus Cracoviensis, Josaphat Sobierajski a secretis⁵⁴.

⁵³ Papież Urban VIII (1623-1644) w 1642 roku wydał przepisy o nabożeństwach chórowych w katedrach biskupich i kościołach kolegiackich.

⁵⁴ Sobierajski Jozafat, ksiądz, penitencjarz, katecheta w I szkole głównej, urodzony 1841, wyświęcony 1864, sekretarz bp. Gałeckiego.

DER BERICHT DES APOSTOLISCHEN VIKARS, BISCHOF ANTONI JUNOSZA GAŁECKI, VOM 1. JUNI 1872 ÜBER DEN ZUSTAND DES APOSTOLISCHEN VIKARIATS IN KRAKAU

Zusammenfassung

Der Artikel enthält eine kritische Edition des Berichtes des Apostolischen Vikars über den Zustand des Apostolischen Vikariats in Krakau, der der Konzilskongregation in Rom am 6. Juli 1872 übergeben wurde. Sein Verfasser ist Bischof Antoni Junosza GałECKI. Dieser Bericht stammt aus einer für die Krakauer Diözese besonders schwierigen Zeit, als ihr Territorium infolge der Teilungen Polens ebenfalls aufgeteilt war und die Diözese selbst auf den Status Apostolischer Vikariate in Krakau und Kielce degradiert worden war. Dieser Sachverhalt verursachte eine Stagnation im religiösen Leben und führte zur Degradation der polnischen Kirche in diesen Gebieten.

Bischof GałECKI präsentiert in seinem in acht Kapitel gegliederten Bericht den Zustand des Apostolischen Vikariats in Krakau recht detailliert. Die einzelnen Kapitel widmet er folgenden Fragen: dem materiellen Zustand der Kirchen und kirchlichen Einrichtungen, den eigenen pastoralen und pontificalen Aktivitäten, dem Diözesanklerus, dem Ordensklerus, den Ordensfrauen, dem Priesterseminar (unter Berücksichtigung der ratio studiorum), den Bruderschaften und frommen Stiftungen sowie einer Charakteristik der religiösen Haltungen der Katholiken in der Diözese.

Der Edition ist eine Einführung vorweggestellt, die die Umstände der Entstehung des Apostolischen Vikariats in Krakau und seiner Besetzung durch Bischof GałECKI aufzeigt sowie ein Lebensbild des Bischofs liefert.

Włodzimierz Bielak

Aus dem Polnischen übersetzt von Herbert Ulrich